

MAM § PRAWO

Nr 1 / 2011 r.

projekt realizuje:

**STOWARZYSZENIE
INICJATYW
SAMORZĄDOWYCH**

Bezpłatne Porady Prawne i Obywatelskie

www.sis-dotacje.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Człowiek - Najlepsza Inwestycja

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MAM § PRAWO

Realizator projektu:

Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych

ul. Narutowicza 56a, 20-016 Lublin
tel. 81 53 43 200, 81 53 43 203
www.sis-dotacje.pl, info@sis-dotacje.pl

Partner projektu:

Urząd Miejski w Opolu Lubelskim

ul. Lubelska 4, 24-300 Opole Lubelskie
tel. 81 827 72 45, fax 81 827 72 00
www.opolelubelskie.pl, sekretariat@opolelubelskie.pl

Źródło finansowania:

Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013

Priorytet V. Działanie 5.4. Poddziałanie 5.4.2
„Rozwój dialogu obywatelskiego”
Instytucja wdrażająca: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Człowiek - najlepsza inwestycja

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Szanowni Państwo,

W imieniu Stowarzyszenia Inicjatyw Samorządowych serdecznie zapraszam do korzystania z bezpłatnych usług uruchomionych przez nas sieci Biur Porad Prawnych i Obywatelskich oraz elektronicznego systemu e-porad.

W ramach projektu możecie Państwo skorzystać bez żadnych kosztów z fachowej pomocy prawnej w sposób najbardziej dla siebie wygodny – zarówno na miejscu w Biurze Porad Prawnych i Obywatelskich jak i przez internet.

Nasi doświadczeni doradcy pomogą Państwu w rozwiązaniu spraw związanych z prawem cywilnym, rodzinnym, spadkowym, prawem pracy oraz w innych sprawach wymagających interwencji prawnika.

W przypadku szczególnie skomplikowanych spraw możecie Państwo umówić się na indywidualną konsultację ze specjalistą określonej dziedziny prawa, a w uzasadnionych przypadkach losowych możecie Państwo skorzystać z wizyty prawnika we własnym domu.

Szczególnie zachęcam Państwa do korzystania z porad prawnych przez internet. W ramach uruchomionej przez nas nowoczesnej

e-kancelarii, zespół prawników odpowiada na Państwa pytania zadane poprzez formularz, który znajduje się na stronie www.mamprawo.eu. Odpowiedź przyjdzie do Państwa drogą mailową lub będzie do odbioru bezpośrednio w Biurze Porad Prawnych i Obywatelskich. Sieć sześciu punktów bezpłatnych porad prawnych i obywatelskich połączonych z system e-porad tworzona jest w ramach projektu „Mam Prawo” finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt zajął pierwsze miejsce w ogólnopolskim konkursie ogłoszonym przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach poddziałania 5.4.2 PO KL. Realizację przedsięwzięcia rozpoczęliśmy wraz z początkiem 2011 roku i kontynuować będziemy do kwietnia 2014 roku.

Warto podkreślić, iż ważną społecznie rolę projektu i jego wysoką jakość docenił Samorząd Województwa Lubelskiego, przyznając naszej inicjatywie Honorowy Patronat Marszałka Województwa Lubelskiego oraz Przewodniczącego Sejmiku Województwa Lubelskiego.

Jeszcze raz serdecznie zapraszam do naszych Biur i internetowej e-kancelarii!

Krzysztof Szydłowski

Prezes Zarządu

Stowarzyszenia Inicjatyw Samorządowych

Honorowy Patronat:

Krzysztof Hetman

Marszałek Województwa Lubelskiego

Arkadiusz Bratkowski

Przewodniczący Sejmiku Województwa
Lubelskiego

Z prawdziwą satysfakcją objąłem patronat nad projektem „Mam prawo” realizowanym w województwie lubelskim przez Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych. Ten niezwykle ciekawy i jednocześnie potrzebny pomysł łączy możliwość korzystania z porad prawnych z najpowszechniejszym narzędziem wymiany informacji jakim jest Internet.

Cieszy mnie powołanie do życia bezpłatnego systemu poradnictwa, który zniósł wszelkie bariery dostępności do pomocy prawników, demokratyzując tę dziedzinę, zapewniając przy tym rzetelność i niezawodność proponowanych usług. Polecam Państwu korzystanie z wiedzy prawników zaangażowanych w projekt „Mam Prawo”.

Arkadiusz Bratkowski

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Bratkowski'.

Przewodniczący Sejmiku Województwa Lubelskiego

Projekt „Mam Prawo”

Informacje podstawowe o projekcie:

Tytuł projektu:	„Mam Prawo”
Organizator:	Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych
Partner projektu:	Urząd Miejski w Opolu Lubelskim
Obszar realizacji:	Powiaty – świdnicki, janowski, opolski, puławski, rycki, kraśnicki, krasnostawski, biłgorajski
Okres realizacji:	styczeń 2011 – kwiecień 2014
Finansowanie:	środki z poddziałania 5.4.2 PO KL
Instytucja wdrażająca:	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Projekt w ciągu trzech lat funkcjonowania obejmie swoim zasięgiem osiem powiatów, w których do tej pory nie funkcjonowały tego typu placówki – **są to powiaty: kraśnicki, puławski, biłgorajski, janowski, rycki, krasnostawski, świdnicki i opolski.**

W ramach projektu „Mam Prawo” z profesjonalnej pomocy prawników i doradców skorzystać będą mogły wszystkie osoby. Projekt obejmie swoimi działaniami głównie osoby zamieszkałe na terenach wiejskich, gdzie tego typu wsparcie było jak dotąd niedostępne.

Dodatkowo system porad wyjazdowych obejmie osoby nie mogące swobodnie poruszać się – starsze, niepełnosprawne, opiekujące się osobami zależnymi.

Działania:

Świadczenie poradnictwa prawnego i obywatelskiego

Porady/informacje prawne i obywatelskie udzielane będą w Biurach Porad Prawnych Obywatelskich (BPPiO) w Świdniku, Puławach, Krasnymstawie, Kraśniku, Opolu

Lubelskim, Biłgoraju.

W ramach Biur uczestnik Projektu będzie mógł uzyskać poradę prawną w szczególności w zakresie: prawa cywilnego w tym procedury cywilnej, prawa karnego w tym procedury karnej, prawa administracyjnego w tym procedury administracyjnej, prawa rodzinnego, prawa pracy, prawa ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej, prawa spółdzielczego, prawa gospodarczego, publicznego i prywatnego, przepisów dotyczących osób bezrobotnych, niepełnosprawnych.

Porady obywatelskie będą udzielane w szczególności w zakresie spraw: mieszkaniowych, rodzinnych, świadczeń socjalnych, świadczeń z ubezpieczenia społecznego, zatrudnienia i bezrobocia, spadkowych. Natomiast informacje obejmą sprawy: migracji/ repatriacji, niepełnosprawności, praw obywatelskich, pozbawienia wolności, spadkowych, konsumenckich, stosunków międzyludzkich, własności.

Porady i informacje udzielane będą osobiście w trakcie dyżurów i umówionych spotkań, listownie, telefonicznie lub drogą e-mailową za pomocą formularza dostępnego na stronie internetowej projektu.

W sprawach zawiłych, wymagających dokonania wykładni przepisów prawa lub o skomplikowanym stanie faktycznym czy też prawnym, przewidziana jest konsultacja prawna z prawnikiem, który na podstawie przedstawionego przez doradcę stanu faktycznego sprawy sporządzi pisemną poradę.

Rozmieszczenie
Punktów Porad Prawnych i Obywatelskich

Kampania informacyjno-promocyjna

W celu zwiększenia zainteresowania bezpłatnym poradnictwem i dotarcia z informacją o projekcie do mieszkańców powiatów objętych wsparciem zaplanowano wydawanie raz na kwartał biuletynów informacyjnych (w ilości 130 000 egzemplarzy) oraz regularne aktualizowanie treści portalu internetowego projektu o specjalistyczne teksty.

Publikowane teksty prezentować będą prawne aspekty najbardziej popularnych obszarów życia społecznego, zawodowego i gospodarczego oraz najczęstsze problemy, z którymi spotykają się mieszkańcy regionu oraz możliwość ich rozwiązania. Artykuły mają zachęcać do korzystania z poradnictwa, a także kształtować postawy i inicjatywy obywatelskie, ukazując możliwość samodzielnego i społecznego rozwiązania lokalnych problemów oraz realizację społecznych przedsięwzięć.

Podstawowymi zasadami funkcjonowania PPPiO są: bezpłatność i powszechność dostępu mieszkańców ww. powiatów do oferowanych porad/informacji a także ich rzetelność, poufność, bezstronność oraz aktualność.

Budowanie platformy współpracy wokół kwestii poradnictwa

Działania pomocnicze skierowane będą do Jednostek Samorządu Terytorialnego i zmierzać do nawiązania współpracy lokalnych instytucji w zakresie wypracowania modelowych rozwiązań i mechanizmów współpracy JST z instytucjami obszaru polityki społecznej w obszarze dostępu do bezpłatnych porad prawnych i obywatelskich. Podsumowanie diagnozy kwestii poradnictwa dla każdego z powiatów zostanie opublikowane w wersji PDF i stanowić będzie punkt wyjścia dla włączenia kwestii poradnictwa do lokalnych i gminnych strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Uroczysta konferencja otwierająca oraz podsumowująca projekt zostanie zorganizowana z udziałem przedstawicieli lokalnych władz, instytucji z obszaru polityki społecznej, NGO. Pierwsza z konferencji będzie okazją do prezentacji BPPiO, zaproszenia do udziału w grupach roboczych, które w ramach wyjazdowego seminarium opracują plan włączenia kwestii poradnictwa do lokalnej polityki społecznej.

Podczas konferencji zamykającej realizację projektu nastąpi prezentacja efektów podejmowanych działań, podsumowanie dotychczasowej aktywności Biur, wskazanie celów na przyszłość i sposobów zachowania ciągłości działań BPPiO.

WSKAŹNIKI

36000
porad

12000
osób objętych wsparciem

5281
godzin porad udzielonych
przez prawników specjalistów

13000
porad udzielonych w ramach e-kancelarii

**PRZECZ PIERWSZE CZTERY
MIESIĄCE TRWANIA PROJEKTU**

UDZIELILIŚMY PONAD
6000 porad

**oraz objęliśmy wsparciem
ponad**

3000 osób

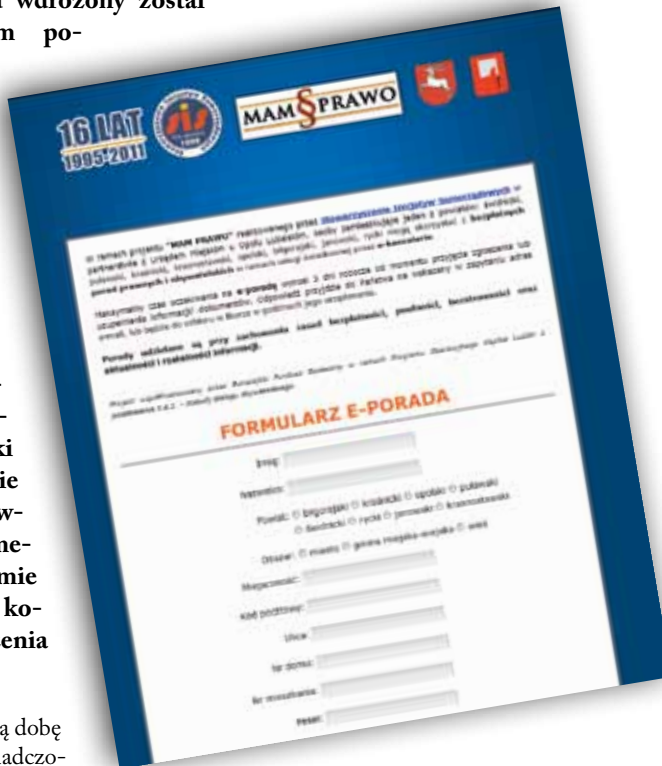
E-PORADA

Skorzystaj z usług prawnika bez wychodzenia z domu!

W ramach projektu wdrożony został innowacyjny system po-radnictwa in-
ternetowego
– świadczonego
przez utworzo-
ną w tym celu e-
kancelarię praw-
ną. Do obsługi
e-kancelarii za-
trudniono zawo-
dowych prawników
– ekspertów z po-
szczególnych dzie-
dzin prawa. Dzięki
temu otrzymujecie
Państwo usługę praw-
ną na najwyższym me-
rytorycznym poziomie
– a wszystko to bez ko-
nieczności wychodzenia
z domu!

Wygodny i dostępny całą dobę system poradnictwa świadczo-
nego za pośrednictwem inter-
netu pozytywnie wyróżnia pro-
jekt spośród innych tego typu przedsięwzięć
– poprzez podnoszenie standardów bezpłat-
nego poradnictwa prawnego i obywatelskie-
go. Ponadto system e-usług wpisuje się w cele
wszystkich podstawowych dokumentów stra-
tegicznych Polski i Unii Europejskiej promu-
jąc rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Inicjatywa e-poradnictwa doskonale wpisuje

się projekt „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej”, któremu patronuje Marszałek Województwa Lubelskiego. Dzięki wypo-
sażeniu w ciągu najbliższych lat minimum
90% mieszkańców naszego regionu w dostęp
do szerokopasmowego internetu, zwięk-
szy się znacznie dostępność do bezpłatnych
e-porad prawnych i obywatelskich świadczo-
nych w ramach naszego systemu. ■

Jak skorzystać?

**Aby skorzystać z e-porady
należy wejść na stronę:**

www.mamprawo.eu

kliknąć w przycisk
e-kancelaria. Zostaniecie
Państwo przekierowani
do specjalnie opracowanego
formularza, dzięki któremu
będziecie Państwo mogli
zadać pytanie naszym eks-
pertom.

Odpowiedź przyjdzie do Pań-
stwa na wskazany w zapy-
taniu adres e-mail, lub - jeśli
jest tak Państwu wygodnie
– będzie do odbioru w wybra-
nym Biurze w godzinach jego
urzędowania.

Bezpłatne poradnictwo prawne i obywatelskie

Idea Biur Porad Obywatelskich jest bezpłatne, powszechnie dostępne poradnictwo, w dziedzinie obowiązujących przepisów prawnych i procedur załatwiania określonych spraw. Potrzeba istnienia takiej instytucji jest widoczna zwłaszcza dzisiaj, gdy wzrastająca liczba przepisów prawnych i ich skomplikowanie sprawia, że niewiele osób potrafi poruszać się w gąszczu aktów prawnych bez fachowej pomocy prawnika. Usługi prawne zaś, jak powszechnie wiadomo, są za drogie dla większości ludzi.

Biuro Porad Prawnych i Obywatelskich to miejsce, do którego może zgłosić się każdy obywatel. Biura zostały powołane po to, aby pomóc ludziom w trudnej sytuacji, udzielić porady prawnej oraz wskazać instytucję w której można otrzymać pomoc.

Poufność

Porady prawne i obywatelskie udzielane są w warunkach i na zasadach pełnej poufności, z uwzględnieniem wyjątków wynikających z obowiązującego prawa.

Zasada poufności oznacza, że:

- warunki lokalowe oraz sposób świadczenia usług pozwalają na udzielanie porad prawnych i obywatelskich oraz prowadzenia spraw w warunkach poufności,
- sposób przechowywania dokumentacji uniemożliwia dostęp do niej osobom niepowołanym,
- osobom trzecim nie są udzielane informacje na temat prowadzonych spraw oraz klientów bez ich uprzedniej zgody,
- dopuszczalna jest konsultacja merytoryczna danej sprawy z innymi organizacjami lub specjalistami w danej dziedzinie, jednakże, w miarę możliwości, w sposób uniemożliwiający identyfikację klienta,
- klient jest informowany o ograniczeniach zasady poufności, tj. obowiązku przekazania informacji na temat prowa-

dzonej sprawy na żądanie sądu, prokuratury lub innego uprawnionego organu,

- wszyscy udzielający porad znają ograniczenia wynikające z przestrzegania zasady poufności.

Bezpłatność

Informacje prawne, porady prawne i obywatelskie udzielane są nieodpłatnie.

Rzetelność

Informacje prawne, porady prawne i obywatelskie udzielane są w sposób rzetelny, konkretny i wyczerpujący, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Zasada rzetelności oznacza, że:

- informacje prawne, porady prawne i obywatelskie udzielane są na podstawie przedstawionego przez klienta stanu faktycznego,
- informacja prawna, porady prawne i obywatelskie udzielne są jedynie po pełnym przeanalizowaniu stanu faktycznego sprawy i odpowiednich przepisów,

- informacje prawne, porady prawne i obywatelskie udzielane są w sposób możliwie pełny i wyczerpujący,
- informacje prawne, porady prawne i obywatelskie udzielane są na podstawie obowiązujących przepisów prawa.

Profesjonalizm

Informacje prawne, porady prawne i obywatelskie udzielane są przez osoby kompetentne, przygotowane do prowadzenia sprawy zarówno merytorycznie, jak i metodologicznie.

Samodzielność klienta

Informacja prawna, porady prawne i obywatelskie udzielane są z poszanowaniem autonomii klienta, w sposób mobilizujący klienta do możliwie najszerszej aktywności i samodzielności.

Zasada samodzielności klienta oznacza, że:

- osoba prowadząca sprawę przedstawia możliwe rozwiązania problemu i ich konsekwencje, uwzględniając zarówno zalety, jak i wady poszczególnych rozwiązań, nie podejmuje jednak ostatecznej decyzji za klienta,
- osoba prowadząca sprawę w miarę

możliwości zachęca klienta do aktywności i mobilizuje go do samodzielnego działania i uczestniczenia w rozwiązywaniu sprawy.

Dostępność usług

Informacje prawne, porady prawne i obywatelskie udzielane są bez jakiejkolwiek dyskryminacji i w ramach istniejących możliwości.

Zasada dostępności usług oznacza, że:

- zapewniamy klientom dostęp do swoich usług na jasno określonych, powszechnie znanych zasadach,
- każda osoba uprawniona do uzyskania pomocy traktowana jest w taki sam sposób,
- osoba udzielająca informacji prawnej, porad prawnych i obywatelskich może odmówić prowadzenia sprawy w razie wystąpienia konfliktu sumienia lub konfliktu interesów, jest jednak zobowiązana, w miarę możliwości, do wskazania innej osoby mogącej udzielić kompetentnej porady,
- dążymy do uwzględniania zróżnicowanych potrzeb klientów, w szczególności do specyficznych potrzeb osób niepełnosprawnych, poprzez dostosowanie warunków lokalowych oraz sposobu świadczenia usług bądź

uruchomienia alternatywnych form pomocy. ■

SŁOWNICZEK

Informacja prawna - oznacza przekazanie klientowi informacji o powszechnie obowiązującym w Polsce prawie lub praktyce jego stosowania, w szczególności poprzez: podanie i omówienie odpowiednich przepisów, przekazanie wzorów pism prawnych, wręczenie ulotki lub broszury informacyjnej.

Porada prawna - jest to skonkretyzowana informacja, mająca zastosowanie w konkretnej sprawie, oparta na danych i materiałach przekazanych przez klienta, udzielona przez prawnika. Porada prawna może polegać na sporządzeniu projektu pisma prawnego, w tym procesowego oraz na wspieraniu klienta w jego postępowaniu przed organem administracji lub sądem.

Porada obywatelska - polega na wyszukiwaniu w posiadanych zasobach informacyjnych różnych możliwości rozwiązania problemu, przedstawieniu klientowi możliwych rozwiązań i ich konsekwencji, wsparciu klienta w dokonaniu wyboru sposobu postępowania z poszanowaniem jego samodzielności w podejmowaniu decyzji.

Praca wolontariusza

Izabela Syta

To już drugi rok gdy w trakcie wakacji pracuję jako wolontariuszka dla organizacji pozarządowej zajmującej się bezpłatnym poradnictwem prawnym. Jako studentka prawa szukam każdej okazji by pogłębić swoją wiedzę i zdobyć doświadczenie. Łączenie jednak praktyki zawodowej z działalnością pro bono daje szczególną satysfakcję. Ogromną przyjemnością jest możliwość wykorzystania na rzecz drugiego człowieka wiedzy i umiejętności nabytych w trakcie kolejnych lat studiów.

Nie od dziś wiadomo, że nieznajomość prawa szkodzi. Niestety, ogromna część społeczeństwa, z różnych powodów, pozbawiona jest możliwości zdobycia wiedzy na temat obowiązującego prawa. Wiedzy, która pomogłaby rozwiązywać życiowe problemy. W naszym systemie szkolnictwa bardzo mało miejsca poświęca się zagadnieniom prawn-administracyjnym. Na lekcjach nie nabędziemy umiejętności występowania przed instytucjami państwowymi czy sądami, jedynie pobieżnie dowiemy się o ciężących

na nas obowiązkach prawnych i przysługujących nam, jako obywatelom prawach.

W sytuacjach nadzwyczajnych, które wymagają od nas podjęcia pewnych działań prawnych najczęściej pozostajemy pozostawieni sami sobie. Mam tutaj na myśli m.in. sytuację śmierci spokrewnionej osoby i postępowania spadkowego, wypadku i dochodzenia odszkodowania czy sytuacji, gdy według planu zagospodarowania przestrzennego w okolicy naszej posiadłości ma powstać wysypisko śmieci. Gdzie w takiej sytuacji szukać wskazówek, jak ukierunkować nasze działania by sprawy nabrały korzystnego dla nas obrotu? Najpowszechniejszym i najprostszym sposobem jest korzystanie z usług profesjonalnych kancelarii prawnych. Jednak problem pojawia się gdy na taką pomoc nas po prostu nie stać. Wówczas najczęściej rezygnujemy podejmowania jakiegokolwiek aktywności i pozwalamy by sprawy ułożyły się same.

Bezpłatne poradnictwo prawne, które w ostatnim czasie rozwija się tak prężnie, ma temu przeciwdziałać. Jego celem jest przede wszystkim uświadomienie ludziom, że prawo jest czymś, co ma im pomagać, a nie czymś, czego powinni się obawiać. Ma ono uzmysłowić nam, że warto jest walczyć o swoje interesy i chronić swoje prawa.

Punkty bezpłatnych porad prawnych są miejscem gdzie pomoc uzyskują przede wszystkim osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, ze względu na swoją trudną sytuację materialną czy niepełnosprawność. Są to osoby, które mają największą trudność w prowadzeniu swoich spraw. Z perspektywy wolontariusza, który obserwuje prace takich punktów mogą powiedzieć, że realizowanie takich projektów przynosi bardzo korzystne efekty.

Doradcy nie podejmują decyzji za klientów, nie wyręczają ich, ale uczą samodzielności.

Udzielają niezbędnych informacji i wyjaśniają niezrozumiałe procedury. Osoba, która zwraca się o pomoc, samodzielnie podejmuje decyzje i sama decyduje czy chce podjąć proponowane jej przez doradcę działania.

Sprawy, z jakimi zainteresowane osoby zwracają się do punktów poradnictwa prawnego są przeważnie bardzo delikatne. Jest to przede wszystkim materia życia osobistego, rodzinnego, często są to wielkie ludzkie dramaty. Dlatego osoby zatrudnione w takich punktach są kwalifikowane do pracy nie tylko ze względu na swoją wiedzę i doświadczenie zawodowe, ale także ze względu na posiadaną zdolność empatii, cierpliwość i chęć niesienia pomocy innym. Klienci zawsze mogą więc liczyć na dyskrecję, zrozumienie i bezstronność doradców.

Z doświadczenia wiem, że osoby, które przełamują ograniczającą je barierę wstydu i zwątpienia w to, że ktokolwiek może im pomóc i zwrócić się o poradę, najczęściej są z niej w pełni usatysfakcjonowane. Często okazuje się, że dla nieemożliwych do rozwiązania w wyobrażeniach klientów problemów, doradcy znajdują szybkie i łatwe rozwiązania. Wiele naszych obaw i lęków przed podejmowaniem działań rodzi się z naszej niewiedzy. Warto więc zaufać ludziom, którzy posiadają profesjonalne przygotowanie i pozwolą im sobie pomóc. Z moich obserwacji wynika, że osoby, które skorzystają

z pomocy, odzyskują pewność siebie i wiarę w to, że mają kontrolę nad swoim życiem, że nie są jedynie przedmiotem zapłatnym w trybach administracyjnej maszyny. Dzięki zdobytej w poradnictwie wiedzy i przełamaniu bariery leku przed samodzielnym podejmowaniem działań prawnych, same są w stanie kierować swoimi sprawami i skutecznie je załatwiać.

Jak mawiał Feliks Chwalibóg „Nie wstyd nie wiedzieć, lecz wstyd nie pragnąć swojej wiedzy uzupełnić.” Gorąco więc mogę zachęcić wszystkich wątpiących i niezdecydowanych do skorzystania z usług bezpłatnego poradnictwa prawnego. Wykorzystajmy okazję jaką daje nam los, nie pozwólmy by ktoś decydował o naszym życiu za nas tylko

dlatego, że nieposiadamy wystarczającej wiedzy albo pieniędzy by ją zdobyć. Korzystając z poradnictwa nie zostaniemy w żaden sposób obciążeni finansowo, ani do niczego zobligowani. Udziałając się na rzecz tego typu projektów dostrzegam ich ogromny potencjał do dokonywania przemian w społeczeństwie, a także przede wszystkim w poszczególnych osobach, które uzyskując swobodność prawną, otrzymują też możliwość swobodnego korzystania z przysługujących im praw. ■

Wolontariat w Punkcie Poradnictwa Prawnego i Obywatelskiego

Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych w związku z projektem „Mam prawo” poszukuje wolontariuszy do współpracy w Biurach Bezpłatnych Porad Prawnych i Obywatelskich w miastach: Krasnystaw, Biłgoraj, Kraśnik, Puławy, Opole Lubelskie, Świdnik.

Zadania realizowane podczas praktyki:

- pomoc techniczna oraz merytoryczna w prowadzeniu biura poradnictwa prawnego.

Oferujemy:

- możliwość podniesienia kwalifikacji i nabycia cennego doświadczenia poprzez kontakt z praktyką stosowania prawa w relacjach z klientami i ich rzeczywistymi problemami, nie zaś tylko z teorią;
- praca pod okiem profesjonalnego zespołu doradców i prawników,
- wdrożenie w mechanizmy realizacji projektów unijnych, poznanie „od środka” specyfiki pracy w projekcie;
- po zakończeniu współpracy - zaświadczenie o odbyciu wolontariatu / stażu oraz rekomendacje.

Wymagania wobec kandydata/ki:

- absolwenci lub studenci - w szczególności kierunku prawo, administracja, psychologia,
- osoby chętne do pomocy innym,
- mile widziane osoby o zacięciu prawniczym oraz zainteresowaniach społecznych.

Przyslij swoje CV (zawierające zdjęcie i klauzulę o zgodzie na przetwarzanie danych) i list motywacyjny na adres: mamprawo@sis-dotacje.pl. W temacie maila prosimy wpisać: „Wolontariat w BPPiO – miasto (...)”

Wypełnij swój czas wartościowymi zajęciami, mającymi na celu dobro mieszkańców regionu i zdobądź cenne doświadczenie zawodowe !

Zawód: Doradca

Małgorzata Repelewicz

W myśl zasady Leges ab omnibus intellegi debent (ustawy powinny być zrozumiałe dla wszystkich) pojawiła się idea stworzenia nowej profesji „Doradcy Prawnego” stanowiąca odpowiedź na oczekiwania współczesnego społeczeństwa. Moja praca przy Projekcie „Mam Prawo” wpisuje się w tę ideę. Praca ta związana jest ze specyficzną formą wykonywania zawodu prawnika. Opiera się na tworzeniu związków międzyludzkich i budowaniu wzajemnego zaufania, by w konsekwencji doprowadzić do wspólnego rozwiązania problemu.

Bezpośredni kontakt z Klientami biura wymaga ze strony doradców docieklivości w dążeniu do ustalenia stanu faktycznego, a ze strony Klienta wykazania się zaufaniem stanowiącym podstawę do udzielenia właściwej odpowiedzi na wskazaną przez niego kwestię.

Zamierzeniem doradców zatrudnionych w Projekcie jest pomoc w codziennych problemach dotyczących mieszkańców regionu, tak aby brak środków finansowanych nie stał się przeszkodą w dochodzeniu przysługujących uprawnień lub nieznanomość prawa nie zaszkodziła ich interesom. Faktem jest iż, usługi świadczone przez profesjonalnych prawników często przekraczają możliwości finansowe osób z powiatów objętych działaniem projektu. Naprzeciw zatem oczekiwaniom społeczeństwa wychodzi niniejsza inicjatywa Bezpłatnych Biur Porad Prawnych, działających w oparciu o zasady bezpłatności ale przede wszystkim poufności, rzetelności i wzajemnego zaufania.

Praca doradcy poza zagadnieniami prawnymi obejmuje również aspekt psychologiczny

srowadzający się do wysłuchania i wsparcia klienta w sytuacji podejmowania przez niego życiowych decyzji. Istotnym elementem tej pracy jest właściwa obiektywna ocena sytuacji stosowna dla osoby trzeciej. Pozwala ona Klientom spojrzeć na własne problemy w odmiennym nowym świetle co z kolei pomaga im podjąć właściwą decyzję.

Olbrzymi wachlarz spraw z jakimi codziennie musi zmierzyć się doradca jest doskonałą sposobnością na zderzenie wiedzy teoretycznej z praktyką. Z punktu widzenia aplikanta jest to niezwykle korzystna metoda na zdobycie niezbędnego w przyszłym zawodzie doświadczenia. Wymaga szybkiego podejmowania samodzielnych decyzji przy zachowaniu świadomości, iż negatywne konsekwencje złe podjętej decyzji dotkną osobę, z którą wcześniej udało się nawiązać już pozytywne relacje. Taki czynnik niezwykle motywuje do pracy, ale też zmusza do samodzielnego myślenia, którego nie można nauczyć się pracując w innych instytucjach, gdzie odpowiedzialność rozkłada się na cały zespół.

Możliwość konsultacji z profesjonalnymi prawnikami stanowi ogromne wsparcie dla doradcy, ale też skutkuje zabezpieczeniem w sposób prawidłowy interesów Klienta biura. Punkt Bezpłatnych Porad Prawnych, w których zatrudniani są Doradcy Prawni jest odpowiedzią na oczekiwania społeczeństwa, ale również drogą do zdobycia niezbędnego doświadczenia wymaganego dla wykonywania w przyszłości zawodu zaufania publicznego jakim jest zawód Prawnika.

Ideą zawodu jest niesienie pomocy osobom, które jej potrzebują, a praca na stanowisku

Doradcy Prawnego niesie ze sobą ogromną satysfakcję w myśl zasady Ius est ars boni et aequi prawo jest umiejętnością stosowania tego co dobre i słuszne. ■

Autorka jest doradcą prawnym w Biurze Porad Prawnych i Obywatelskich projektu Mam Prawo w Kraśniku

ul. Kościuszki 7a 23-200 Kraśnik
krasnik@mamprawo.eu

Zespół doradców

POTRZEBUJESZ POMOCY PRAWNEJ? ZGŁOŚ SIĘ DO NAS!

Wykwalifikowani prawnicy i doradcy udzielają bezpłatnie porad w zakresie:

- * **prawa cywilnego** (umowy cywilnoprawne, sprawy spadkowe itp.),
- * **prawa rodzinnego** (m.in. separacja, rozwód, alimenty),
- * **prawa pracy**
- * **prawa karnego**
- * **prawa administracyjnego**
- * **przepisów dot. pomocy społecznej oraz świadczeń społecznych,**
- * **ubezpieczeń społecznych** (prawo do renty, emerytury),
- * **praw obywatelskich**

Piotr Kaniowski - absolwent Wydziału Prawa i Administracji UMCS w Lublinie. Od 2010 roku aplikant radcowski przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Lublinie. Sądowy kurator społeczny w Zespole Kuratorskim Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie. Posiada kwalifikację do pełnienia roli mediatora w sytuacjach konfliktu między stronami.

W 2010 roku uzyskał dyplom na studiach podyplomowych z Zarządzania firmą na rynku Unii Europejskiej na Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie.

Kamila Niziołek-Duda - Magister Prawa. Posiada ponad 5-letnie doświadczenie związane z poradnictwem prawnym świadczonym na rzecz osób i instytucji. Doradca Uniwersyteckiej Poradni Prawnej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

W ramach Stowarzyszenia Kupców i Przedsiębiorców Polskich Ziemi Lubartowskiej prowadzi porady prawne z zakresu prawa administracyjnego, prawa pracy, prawa cywilnego i rodzinnego, dla stowarzyszonych przedsiębiorców i ich pracowników.

Trener/wykładowca w projektach POKL w ramach których prowadzi zajęcia z zakresu różnych dziedzin prawa.

Bartosz Głowacki - absolwent Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Jana Pawła II. Praca magisterska napisana w Katedrze Prawa Międzynarodowego Publicznego pod kierunkiem prof. dr. hab. Anny Przyborowskiej-Klimczak. Specjalizuje się w prawie pracy u ubezpieczeń społecznych oraz szeroko rozumianym prawie cywilnym.

Po ukończeniu studiów prawniczych podjął pracę w zakresie doradztwa prawnego w firmie Lex Generis sp z o.o. w Lublinie oraz jako prawnik w firmie windykacyjnej Lex Inkasso int. w Lublinie. Ponadto przez cały ten okres udzielał bezpłatnych porad prawnych i obywatelskich w ramach współpracy z redakcją „Dziennika Wschodniego” oraz „Moje Miasto” w Lublinie. Praca w stałym, bezpośrednim kontakcie z klientami, pozwoliła mu nabrać doświadczenia, pewności siebie oraz rozwijać umiejętności interpersonalne.

Maciej Turek - aplikant radcowski, odbywa aplikację przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Lublinie. Absolwent Wydziału Prawa Administracji UMCS w Lublinie - studia ukończył w 2009. Pracę magisterską napisał z postępowania karnego nt. warunkowego umorzenia postępowania.

Obecnie swoje zainteresowania kieruje w stronę prawa cywilnego, zwłaszcza prawa zobowiązań, kon. kontraktów oraz konsumenckiego. Nieobce mu zagadnienia również innych dziedzin prawa, które nadal zgłębia podczas praktyk.

Aneta Kuźma. Absolwentka prawa oraz politologii ze specjalnością samorząd terytorialny i polityka lokalna. Oba kierunki na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Ukończyła również studia podyplomowe z Zarządzania zasobami ludzkimi w Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie. Karierę zawodową realizowała w instytucjach samorządowych miasta Kraśnika, gdzie zajmowała stanowiska związane ze stosowaniem prawa w różnych jego aspektach.

Przez ostatnie dwa lata pracowała w Ministerstwie Skarbu Państwa - Delegatura w Lublinie jako specjalista ds. nadzoru, egzekucji i gospodarowania mieniem. Od 1 czerwca 2011 r. podjęła nowe wyzwanie jakim jest praca jako doradca w Biurze Porad Prawnych i Obywatelskich w Kraśniku.

Małgorzata Repelewicz - W 2009 roku skończyła Prawo na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. W styczniu 2010 roku rozpoczęła aplikację radcowską przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Lublinie.

W trakcie studiów rozpoczęła pracę jako wolontariusz świadcząc porady prawne osobom niezamożnym znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Praktykę zawodową zdobywała w krajowych jak i zagranicznych podmiotach gospodarczych jak również w jednostkach organizacyjnych sądów i prokuratury. Od roku 2010 pracowała w Kancelarii Radców Prawnych oraz Kancelarii Adwokackiej współtworząc ze

Maciej Kwieciński Magister Prawa. Studia prawnicze zakończył w 2008 r., na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Od 2010 r., aplikant radcowski przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Lublinie. Dotychczas wykonywał pracę na stanowisku asystenta prawnego w Kancelarii Radcy Prawnego oraz w biurze Powiatowego Rzecznika Praw Konsumentów. Od lipca 2011 r., pracuje jako Doradca Prawny w Biurze Porad Prawnych i Obywatelskich przy projekcie „Mam Prawo”.

Prywatnie interesuje się historią i fantastyką.

Łukasz Fałkowski - Absolwent Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. W 2011 ukończył aplikację radcowską w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Lublinie. Posiada uprawnienia mediatora sądowego. Pięcioletnie doświadczenie zdobył podczas pracy w uznanych kancelariach prawnych. Od września 2011 roku, doradca Biur Porad Prawnych i Obywatelskich w ramach projektu Stowarzyszenia Inicjatyw Samorządowych „Mam Prawo”. Prywatnie miłośnik kolarstwa, motoryzacji, literatury fantastycznej i podróźniczej.

Wszystkie instytucje zainteresowane współpracą w zakresie porad prawnych i obywatelskich, a także współpracą z redakcją kwartalnika i serwisu [www](http://www.sis-dotacje.pl) zapraszamy do kontaktu z naszą lokalną koordynatorką:

**Kamila Niziołek-Duda
513 080 386**

Uroczyste Otwarcia Biur

W dniach 27-29 czerwca 2011 r. w sześciu miastach naszego regionu; Biłgoraju, Krasnymstawie, Świdniku, Opolu Lubelskim, Puławach i Kraśniku odbyły się uroczyste otwarcia Biur Porad Prawnych i Obywatelskich uruchamianych w ramach projektu „Mam Prawo”.

W uroczystościach uczestniczyli lokalni samorządowcy, przedstawiciele policji i straży miejskiej, osoby kierujące instytucjami rynku pracy i pomocy społecznej, księża, reprezentanci organizacji pozarządowych i instytucji państwowych, lokalne i regionalne media. Nie zabrakło także przedstawicieli Samorządu Województwa Lubelskiego patronującego inicjatywie bezpłatnego poradnictwa.

Podczas oficjalnej prezentacji przedstawiono gościom możliwości jakie stwarza projekt w rozwiązywaniu problemów prawnych mieszkańców powiatów objętych wsparciem, przedstawiono doradców, prawników oraz lokalnych koordynatorów i zachęcano przedstawicieli wszystkich instytucji do codziennej współpracy z biurami Porad Prawnych i Obywatelskich.

Uroczystym otwarciom towarzyszyły okolicznościowe wystąpienia gości, a atmosferę doniosłości podkreśliło symboliczne przecięcie wstęgi oraz poświęcenie biur.

BIŁGORAJ

Przewodniczący Sejmiku Województwa Lubelskiego Arkadiusz Bratkowski przecina wstęgę podczas otwarcia Biura w Biłgoraju

PUŁAWY

KRASNYSTAW

ŚWIDNIK

PUŁAWY

Poświęcenie Biura w Puławach

OPOLE LUBELSKIE

ŚWIDNIK

Krasnystaw

pl. 3-go Maja 18
tel.: (82) 576 00 20
krasnystaw@mamprawo.eu

Godziny otwarcia:

Poniedziałek: 8.00 - 18.00

Wtorek: 8.00 - 18.00

Środa: 8.00 - 16.00

Czwartek: 8.00 - 14.00

Piątek: 8.00 - 14.00

Kraśnik

ul. Kościuszki 7a (I p.)
tel.: (81) 821 02 96
krasnik@mamprawo.eu

Godziny otwarcia:

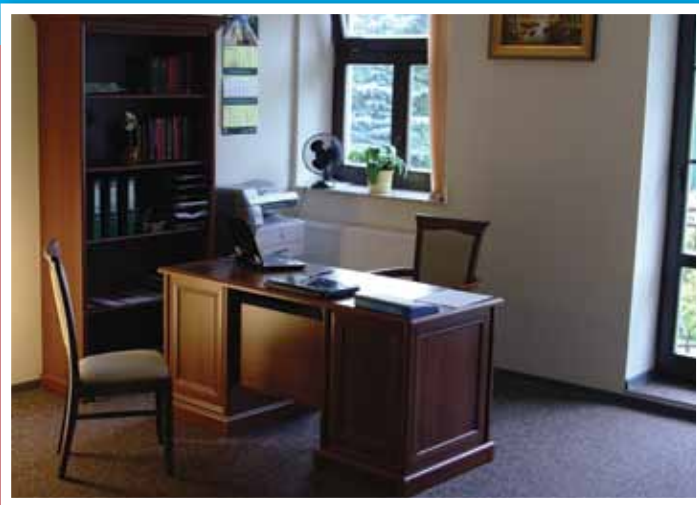
Poniedziałek: 8.00 - 18.00

Wtorek: 8.00 - 18.00

Środa: 8.00 - 12.00

Czwartek: 8.00 - 16.00

Piątek: 8.00 - 16.00

Biłgoraj

ul. Kościuszki 31 (I p.)
tel.: (84) 686 01 31
bilgoraj@mamprawo.eu

Godziny otwarcia:

Poniedziałek: 8.00 - 18.00

Wtorek: 8.00 - 18.00

Środa: 8.00 - 16.00

Czwartek: 8.00 - 16.00

Piątek: 8.00 - 12.00

Opole Lubelskie

ul. Kościuszki 5/1 (I p.)
tel.: (81) 827 33 40
opole@mamprawo.eu

Godziny otwarcia:

Poniedziałek: 8.00 - 18.00

Wtorek: 8.00 - 18.00

Środa: 8.00 - 16.00

Czwartek: 8.00 - 14.00

Piątek: 8.00 - 14.00

Puławy

ul. Lubelska 2C/14 (II p.)
tel.: (81) 881 05 85
pulawy@mamprawo.eu

Godziny otwarcia:

Poniedziałek: 8.00 - 18.00

Wtorek: 8.00 - 15.00

Środa: 8.00 - 18.00

Czwartek: 8.00 - 14.00

Piątek: 8.00 - 15.00

Świdnik

ul. 3 Maja 3/2
tel.: (81) 751 68 21
swidnik@mamprawo.eu

Godziny otwarcia:

Poniedziałek: 8.00 - 18.00

Wtorek: 8.00 - 18.00

Środa: 8.00 - 12.00

Czwartek: 8.00 - 18.00

Piątek: 8.00 - 14.00

Prawo w praktyce

Doradcy odpowiadają

Reklamacja

Reklamacja czyli wszystko co konsument powinien wiedzieć, gdy jest niezadowolony z towaru, który otrzymał. Obecnie uregulowania w tym zakresie w głównej mierze znajdują się w ustawie z dnia 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej (Dz. U. z 2002 r. Nr 141, poz. 1176).

Jeżeli jednak chcemy skutecznie korzystać z przyznanych nam przez nią uprawnień powinniśmy najpierw zapoznać się z kilkoma podstawowymi pojęciami. Przede wszystkim musimy pamiętać o tym, że za konsumenta można uważać tylko osobę fizyczną i to tylko o tyle o ile dokonuje ona zakupów nie związanych z prowadzoną przez nią działalnością o charakterze zawodowym lub gospodarczym. Jeżeli więc piekarnik uda się do sklepu i kupi buty to oczywiście będzie konsumentem, jeżeli jednak uda się po mąkę, a następnie upiecze z niej chleb to już nie zostanie przyznany mu taki status.

Powinniśmy także wiedzieć, iż w obecnym stanie prawnym wady rzeczy sprzedanej nie są określane według jakiegoś abstrakcyjnego wzorca, ale wprost mówi się, iż miarodajnym dla ustalenia czy towar jest niewadliwy jest to jak jego cechy i właściwości zostały określone w umowie lub jak został nam zaprezentowany przez sprzedawcę. W tym momencie za rzecz nie spełniającą naszych oczekiwań

może być uznany nawet z pozoru sprawny i w pełni wartościowo towar, o ile nie będzie miał tych właściwości o których zapewniał nas sprzedawca. W takiej sytuacji kupujący w pierwszej kolejności, może od sprzedawcy żądać nieodpłatnej wymiany albo naprawy towaru, a gdyby taka wada miała charakter istotny i sprzedawca nie byłby w stanie naprawić go lub wymienić to konsument może domagać się także obniżenia ceny lub zwrócić towar i żądać zwrotu pieniędzy. Takie wyjście z tej kłopotliwej sytuacji jest również możliwe, gdy naprawa narażałaby kupującego na znaczne niedogodności lub wymagałaby zbyt wysokich kosztów.

Polskie prawo uprzywilejowuje konsumenta również w zakresie praw procesowych. Może się on domagać realizacji swoich uprawnień w ciągu dwóch lat i co najważniejsze w sądzie nie musi przedstawiać ani umowy ani nawet paragonu, wystarczy, że świadkowie potwierdzą, jakie były okoliczności sprzedaży. Oczywiście w praktyce nawet przy dość korzystnych uregulowaniach nie zaszkodzi skorzystać z usługi prawnika. W tym przypadku dobrą alternatywą dla tradycyjnych kancelarii, mogą być biura porad prawnych prowadzone w ramach projektu „Mam prawo”. Zatrudnieni w nich doradcy bezpłatnie przy-

rzą się szczegółowo każdej indywidualnej sprawie i odpowiedzą na pytanie co w takiej sytuacji konsument może zrobić. Często też okazują się, że nawet sam fakt uzyskania przez klienta fachowej pomocy prawnej skłania sprzedawcę do zawarcia z nim ugody i załatwienia sprawy polubownie. Dlatego też nie powinniśmy omieszczać skorzystania z tej szansy. ■

Jak uzyskać odszkodowanie za rynkowy ubytek wartości pojazdu?

Katarzyna Smarz

Za szkodę powstałą w pojeździe na skutek wypadku komunikacyjnego, ubezpieczyciel w ramach ubezpieczenia oc posiadaczy pojazdów mechanicznych, wypłaca zwykle odszkodowanie pokrywające koszty naprawy uszkodzonego pojazdu. Problem tkwi jednak w tym, że wskutek takiego zdarzenia pojazd taki nieraz traci na wartości. Teoretycznie naprawa takiej szkody również należy do zakładu ubezpieczeń, jednak praktyka bywa różna, zwykle na niekorzyść poszkodowanych.

Podstawę roszczenia poszkodowanego o wypłatę stanowi art. 361 §2 kodeksu cywilnego, zgodnie z którym naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządono. Zatem odszkodowanie powinno wyrównać poszkodowanemu wszelki uszczerbek majątkowy, jakiego on doznał albo może doznać w przyszłości w wyniku wypadku, co oznacza również odszkodowanie z tytułu utraty wartości rynkowej pojazdu.

Ubezpieczyciele jednak niezwykle rzadko wyrównują szkody w zakresie utraty wartości pojazdu i wówczas poszkodowany może dochodzić roszczeń na drodze sądowej, gdzie o rozmiarze utraty wartości wypowie się biegły sądowy z zakresu motoryzacji. Biegły, wydając opinię, będzie opierał się zapewne na instrukcjach i wytycznych wydawanych przez Prezydium Rady Naczelnej Stowarzyszenia Rzeczoznawców Samochodowych („Instrukcja określania rynkowego ubytku wartości pojazdów” nr 1/2002 z dnia 17.01.2002r.),

w której czytamy, że: „rynkowy ubytek wartości pojazdu jest to utrata wartości pojazdu z tytułu wystąpienia pierwszego uszkodzenia o charakterze kolizyjnym. Określa go różnica pomiędzy wartością rynkową pojazdu przed uszkodzeniem, a jego wartością ustaloną w tym samym stanie warunków rynkowych bezpośrednio po naprawie powypadkowej.”

Wyroki sądów dotyczące tych kwestii są różne. Roszczenia poszkodowanych uwzględnia uchwała Sądu Najwyższego z dnia

12.12.2001r. (sygn. akt III CZP 57/01), w myśl której „Odszkodowanie za uszkodzenie samochodu może obejmować oprócz kosztów jego naprawy także zapłatę sumy pieniężnej, odpowiadającej różnicy między wartością tego samochodu przed uszkodzeniem i po naprawie”. Jest to jednak orzeczenie kontrowersyjne, budzące wiele sporów zarówno w doktrynie, jak i wśród rzeczoznawców samochodowych i co warto podkreślić, nie wiąże innych sądów w analogicznych przypadkach.

Reasumując, uzyskanie odszkodowania z tytułu utraty wartości rynkowej pojazdu jest możliwe, ale niezwykle trudne, gdyż często po naprawie uszkodzonych elementów pojazd odzyskuje swoją wartość. Każdy przypadek powinien być jednak przedmiotem odrębnej analizy. ■

Czy w czasie trwania związku małżeńskiego można dokonać rozdzielnosci majątkowej?

Zasadą jest, iż z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa) obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny).

Jednakże zgodnie z art. 47 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego:

§ 1. Małżonkowie mogą przez umowę zawartą w formie aktu notarialnego wspólność ustawową rozszerzyć lub ograniczyć albo ustanowić rozdzielnosc majątkową lub rozdzielnosc majątkową z wyrównaniem dorobków (umowa majątkowa). Umowa taka może poprzedzać zawarcie małżeństwa.

§ 2. Umowa majątkowa małżeńska może być zmieniona albo rozwiązana. W razie jej rozwiązania w czasie trwania małżeństwa, powstaje między małżonkami wspólność ustawowa, chyba że strony postanowiły inaczej."

Umowa małżeńska może być zatem podpisana już w czasie trwania małżeństwa, podobnie jak może zostać w każdej chwili przez małżonków zmieniona. Na mocy takiej umowy małżonkowie mogą ustanowić rozdzielnosc majątkową.

Na mocy umowy ustanawiającej rozdzielnosc majątkową zostaje wyłączona wspólność ustawowa obowiązująca dotychczas w stosunkach majątkowych małżonków, w wyniku czego każde z małżonków zachowuje zarówno majątek nabyty przed zawar-

ciem umowy, jak i majątek nabyty później, zarządza i rozporządza całym swoim majątkiem samodzielnie. ■

Po jakim czasie przedawniają się świadczenia z tytułu zapłaty za nie zapłacony abonament telefoniczny?

Świadczenia z tytułu zapłaty za abonament telefoniczny to tzw. świadczenie okresowe, które ulegają przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia wymagalności. I tak na przykład, jeżeli opłaty nie były uiszczane na rzecz firmy telekomunikacyjnej za miesiąc styczeń 2004, to firma telekomunikacyjna mogła żądać ich zapłaty za miesiąc styczeń do końca stycznia 2007 r.

Oczywiście firma ta może wystąpić o zapłatę zaległości za ten okres również w 2011 r., ale w takiej sytuacji dłużnik może odmówić zapłaty powołując się na przedaw-

ienie roszczeń i wystosować do wierzyciela pismo, z którego będzie wynikać, że dłużnik kwestionuje roszczenie. W tym piśmie tym należy koniecznie podnieść zarzut przedawnienia wszelkich dochodzonych w wezwaniu do zapłaty roszczeń, poprzez powołanie się na treść art. 118 Kodeksu cywilnego, zgodnie z którym, „jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – trzy lata”. ■

Czy przy obliczaniu należnego zachowku trzeba do spadku doliczyć wszystkie darowizny dokonane przez spadkodawcę za życia?

Zgodnie z art. 994 Kodeksu cywilnego § 1. Przy obliczaniu zachowku nie dolicza się do spadku drobnych darowizn, zwyczajowo w danych stosunkach przyjętych, ani dokonanych przed więcej niż dziesięć laty, licząc wstecz od otwarcia spadku, darowizn na rzecz osób nie będących spadkobiercami albo uprawnionymi do zachowku.

§ 2. Przy obliczaniu zachowku należnego zstępnemu nie dolicza się do spadku darowizn uczynionych przez spadkodawcę w czasie, kiedy nie miał zstępných. Nie dotyczy to jednak wypadku, gdy darowizna została uczyniona na mniej niż trzysta dni przed urodzeniem się zstępnego.

§ 3. Przy obliczaniu zachowku należnego małżonkowi nie dolicza się do spadku darowizn, które spadkodawca uczynił przed zawarciem z nim małżeństwa.”

Doliczeniu podlegają zatem w zasadzie wszelkie darowizny dokonane przez spadkodawcę, z wyjątkiem:

- 1) drobnych darowizn, zwyczajowo w danych stosunkach przyjętych bez względu na osobę obdarowanego i czas dokonania takiej czynności
- 2) darowizn na rzecz osób niebędących spadkobiercami lub uprawnionymi do zachowku dokonanych przed więcej niż dziesięć laty, licząc wstecz od otwarcia spadku, czyli od chwili śmierci spadkodawcy.

Darowizny dokonane na rzecz osób niebę-

dących spadkobiercami lub uprawnionymi do zachowku przed mniej niż dziesięć laty, a także darowizny uczynione spadkobiercom lub osobom uprawnionym do zachowku bez względu na to kiedy zostały dokonane dolicza się do spadku.

Tym same darowizny uczynione na rzecz spadkobierców oraz osób uprawnionych do zachowku są doliczane do spadku bez względu na czas ich dokonania (wyrok SN I ACa 285/04, wyrok SA w Białymstoku I ACr 308/96). Jeżeli chodzi o spadkobierców, to doliczenie darowizny do spadku jest niezależne od tytułu powołania do spadku (ustawa,

testament), jak też od tego czy spadkobierca obdarowany jest jednocześnie osobą uprawnioną do zachowku.

3) obliczając zachówek należny zstępnemu (dziecku) - darowizn dokonanych przez spadkodawcę w czasie, kiedy nie miał zstępných, chyba że darowizna została uczyniona na mniej niż trzysta dni przed urodzeniem się zstępnego.

4) obliczając zachówek dla małżonka - darowizn, które spadkodawca uczynił przed zawarciem z nim małżeństwa. ■

Czy kierujący rowerem może poruszać się po chodnikach?

Zgodnie z obowiązującymi przepisami kierujący rowerem jednośladowym jest obowiązany korzystać z drogi dla rowerów lub z drogi dla rowerów i pieszych pasa ruchu dla rowerów, jeśli są one wyznaczone dla kierunku, w którym się porusza lub zamierza skręcić. Kierujący rowerem, korzystając z drogi dla rowerów i pieszych, jest obowiązany zachować szczególną ostrożność i ustępować miejsca pieszym.

Nowelizacja ustawy Prawo o ruchu drogowym umożliwia wyjątkowo korzystanie z chodnika lub drogi dla pieszych przez kierującego rowerem jednośladowym, gdy:

- 1) opiekuje się on osobą w wieku do lat 10 kierującą rowerem lub;
- 2) szerokość chodnika wzdłuż drogi, po której ruch pojazdów jest dozwolony z prędkością większą niż 50 km/h, wynosi co najmniej 2 m i brakuje wydzielonej drogi dla rowerów oraz pasa ruchu dla rowerów;
- 3) warunki pogodowe zagrażają bezpieczeństwu rowerzysty na jezdni (śnieg, silny wiatr, ulewa, gołoledź, gęsta mgła)

Kierujący rowerem, korzystając z chodnika lub drogi dla pieszych, jest obowiązany jechać powoli, zachować szczególną ostrożność i ustępować miejsca pieszym.

Kolizja a nieopłacona składka

Katarzyna Smarz

Wielu kierowców posiadających wykupione ubezpieczenie AC boryka się z problemem odmowy wypłaty odszkodowania w sytuacji gdy opóźniają się z zapłatą raty składki. Czy Ubezpieczyciel ma rację?

Zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego (art. 814 § 3) w razie opłacania składki w ratach niezapłacenie w terminie kolejnej raty składki może powodować ustanie odpowiedzialności Ubezpieczyciela, tylko wtedy, gdy skutek taki przewidywała umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia, a Ubezpieczyciel po upływie terminu wezwał Ubezpieczającego do zapłaty z zagrożeniem, że brak zapłaty

w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania spowoduje ustanie odpowiedzialności.

Przyjęte w tym przepisie rozwiązanie ma chronić ubezpieczającego przed zagrożeniami wcześniejszych praktyk ze strony ubezpieczycieli, które polegały na pozbawieniu, w sposób w zasadzie automatyczny, ubezpieczających uprawnienia do korzystania z ochrony ubezpieczeniowej. Przepis ten uwzględnia jednocześnie interes Ubezpieczyciela.

Jeśli nie zapłacono w terminie kolejnej raty składki to może to powodować ustanie

odpowiedzialności Ubezpieczyciela tylko wtedy, gdy skutek taki przewidywała umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia, a Ubezpieczyciel po upływie terminu wezwał ubezpieczającego do zapłaty z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania spowoduje ustanie odpowiedzialności. Ciężar udowodnienia, że wezwanie dotarło do ubezpieczającego spoczywa na ubezpieczycielu. Natomiast jeśli ubezpieczyciel nie wezwał ubezpieczającego do zapłaty składki, to wtedy ochrona ubezpieczeniowa będzie świadczona do dnia, w którym stosunek ubezpieczenia wygasa stosownie do postanowień zawartej umowy ubezpieczenia. Korzystanie z mechanizmu określonego w art. 814 § 3 jest prawem, a nie obowiązkiem Ubezpieczyciela.

Musimy jednak pamiętać, iż nadal ciąży na nas obowiązek płatności zaległej raty składki, niewykluczone, z równieź z odsetkami, w zależności od treści OWU zawartej umowy.

W przypadku umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC pojazdów mechanicznych dochodzi do zawarcia kolejnej umowy ubezpieczenia na tożsamy okres jak poprzednia, chyba że ubezpieczający najpóźniej na dzień przed upływem okresu ubezpieczenia powiadomi Ubezpieczyciela o jej wypowiedzeniu.

W sytuacji gdy Ubezpieczający zalega z płatnością składki za mijający okres ubezpieczenia umowa nie zostaje automatycznie zawierana na kolejny okres. W przypadku, o którym mowa odpowiedzialność Ubezpieczyciela kończy się z upływem okresu 12 miesięcy.

W opisywanej sytuacji gdy Poszkodowany będzie uczestniczył w kolizji z pojazdem nieposiadającym wykupionej i ważnej polisy OC, pozostaje zgłoszenie szkody do Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego. Dochodzenie roszczeń od UFG odbywa się na identycznych zasadach, jak w przypadku postępowania likwidacyjnego u Ubezpieczyciela sprawcy. ■

Kiedy szkoda całkowita a kiedy częściowa?

Katarzyna Smarz

Prawo polskie nie definiuje pojęcia tzw. „szkody całkowitej” przy ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, w związku z czym niniejsza tematyka była wielokrotnie przedmiotem wielu sporów a także powstałych na ich tle rozstrzygnięć sądowych. Jednym z pierwszych było orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Katowicach, który w wyroku z dnia 12.02.1992r. (I ACr 30/92) stwierdził, iż „szkoda częściowa ma miejsce wówczas, gdy uszkodzony pojazd nadaje się do naprawy, a koszt naprawy nie przekracza wartości w dniu ustalenia przez zakład ubezpieczeń tego odszkodowania”. Pojęcie szkody cał-

kowitej występuje natomiast wówczas, gdy pojazd uległ zniszczeniu w takim stopniu, że nie nadaje się do naprawy, albo gdy koszty naprawy przekroczyłyby wartość pojazdu w dniu likwidacji szkody. W przypadku wystąpienia szkody częściowej zakład ubezpieczeń jest zobowiązany do pokrycia kosztów dokonanej naprawy, w przypadku zaś wystąpienia szkody całkowitej odszkodowanie ustala się przy wykorzystaniu tzw. metody dyferencyjnej, która polega na ustaleniu wysokości odszkodowania poprzez pomniejszenie wartości pojazdu w stanie przed uszkodzeniem - o wartość pojazdu (wrak, pozostałości) w stanie uszkodzonym tj. po wypadku.

Regulacje handlu przez internet

Paweł Stafanek

Za utrwalony w dziedzinie prawa ubezpieczeniowego należy uznać pogląd Sądu Najwyższego, że koszt naprawy uszkodzonego w wypadku komunikacyjnym pojazdu, nie przewyższający jego wartości sprzed wypadku nie jest nadmierny w rozumieniu art. 363 § 1 kodeksu cywilnego. W związku z tym ubezpieczyciel nie powinien kwalifikować szkód jako całkowitych, gdzie wartość naprawy jest niższa od wartości rynkowej pojazdu z dnia szkody, zaś poszkodowany ma prawo wydać na naprawę samochodu nawet kwotę równą jego wartości z dnia szkody.

W przypadku ubezpieczenia dobrowolnego auto-casco próg opłacalności naprawy (a zatem uznania szkody za całkowitą) ustalony jest na poziomie wskazanym w ogólnych warunkach tego ubezpieczenia i kształtuje się zwykle na poziomie od 60% do 80% wartości pojazdu.

Warto również wspomnieć, iż dość często przy likwidacji szkód z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych zakłady ubezpieczeń - wzorując się na ubezpieczeniu autocasco - jako próg opłacalności naprawy przyjmują 70%. Jest to praktyka nie posiadająca żadnego uzasadnienia prawnego, zwłaszcza w świetle jednolitej w tym zakresie linii orzecznictwa.

zisiaj coraz popularniejszym sposobem dokonywania zakupów jest korzystanie z usług sklepów lub serwisów aukcyjnych działających w internecie. Z uwagi jednak na ich specyfikę władzę Unii Europejskiej w trosce o dobro konsumentów zdecydowały się na poddanie ich szczególnemu reżimowi prawnemu. Polska obecnie już implementowała wszystkie wydane w tym zakresie dyrektywy, toteż i polscy klienci mogą korzystać z tych regulacji.

Najważniejszym z nich jest prawo do odstąpienia od transakcji dokonanej za pośrednictwem internetu i to bez podawania żadnej przyczyny.

W myśl art. 2 ustawy z dnia 2 marca 2000r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny możemy z niego skorzystać w ciągu 10 dni od dostarczenia towaru, a jeżeli sprzedawca nie poinformuje nas o tym, iż mamy takie prawo to powyższy termin ulega przedłużeniu aż do 3 miesięcy.

Często niestety zdarza się, że dostarczenie towaru przedłuża się, dlatego też ustawodawca i w tym przypadku nałożył na sprzedawcę obowiązek dostarczenia towaru w ciągu 30 dni. Jeżeli jednak już go otrzymaliśmy i odesłaliśmy to do sprzedawcy należy obowiązek pokrycia kosztów przesyłki. Dlatego też mamy prawo żądać od niego zwrotu nie tylko opłaty za towar lub usługę, ale i za transport, o ile taka wystąpiła. Sprze-

dawca ma obowiązek zwrócić nam wydatki jakie ponieśliśmy zwracając zamówiony przedmiot. Nigdy też nie powinniśmy płacić za niezamawiany towar. W myśl art.15 tejsamej ustawy spełnienie takiego świadczenia występuje tylko i wyłącznie na ryzyko wysyłającego. Obecnie coraz częściej zdarza się również, że możemy dokonywać w internecie zakupów na raty. W takim przypadku zwrócić nam należy wszelkie opłaty jakie poczyniliśmy w związku udzieleniem na kredytu. Do nich przede wszystkim będą się zaliczały różnego rodzaju prowizję i opłaty wstępne pobierane przez bank.

10 dniowe prawo odstąpienia jest szczególnym wynikającym wprost z ustawy prawem konsumenta, który decyduje się na dokonywanie zakupów na odległość. Dlatego też sprzedawca nie może go uzależniać od wystąpienia wad towaru, tak jak ma to miejsce w przypadku reklamacji czy gwarancji. Nie może również żądać odstępnego, nawet gdyby klient zgodził się na taki warunek przy zawieraniu umowy. Oznacza to iż, de facto jest to zakup na próbę, a sprzedawca powinien zawsze liczyć się z ryzykiem, iż klient odesła mu towar.

Powinniśmy jednak pamiętać, że wspomniany przeze mnie art. 2 nie ma zastosowania w każdym przypadku. Taka sytuacja ma miejsce gdy licytujemy, a nie korzystamy z opcji „Kup teraz”, lub gdy zamawiamy muzykę. Często też niestety zdarza się, że sprzedawcy starają się tak ułożyć regulaminy sklepów internetowych by utrudnić nam korzystanie z tego prawa. ■

Zapis windykacyjny - nowa instytucja prawa spadkowego

Paweł Stafanek

Zapewne dla każdego z nas ważne jest to co się stanie z naszym majątkiem po tym gdy już odejdziemy z tego świata. Dlatego też wiele osób decyduje się na sporządzenie testamentu i w ten sposób stara się go przekazać tym spośród spadkobierców na których najbardziej im zależy.

Dotychczas jednak zawilgości prawa spadkowego nie dawały spadkodawcy pewności, iż treść testamentu zostanie wykonana dokładnie tak jakby sobie tego życzył. Jeżeli bowiem zapisał komuś dom, samochód lub inną wartościową rzecz to tym samym nie czynił go automatycznie jej właścicielem. W myśl art. 968 § 1 k.c. taka osoba stawał się zapisobiercą, który miał jedynie roszczenie do spadkobiercy o wydanie przeznaczonych dla niego rzeczy. Realizacja takiego roszczenia w praktyce mogła wyglądać bardzo różnie, często dochodziło do sporów o charakterze sądowym i to dopiero sędzia ostatecznie dzielił majątek osoby zmarłej. Co więcej musimy pamiętać, iż sąd ma w takiej sytuacji dość duży zakres swobody także przyznając poszczególne przedmioty składające się na spadek nie koniecznie musi się kierować żądaniami wnioskodawców.

Dlatego też, ustawodawca postanowił tak znowelizować kodeks cywilny by w większym stopniu zagwarantować możliwość realizacji woli spadkodawcy. Nowela z 4 lutego 2011 roku wprowadza do prawa spadkowego nową instytucję - zapis windykacyjny. W myśl art. 9811 k.c. jeżeli spadkodawca zdecyduje się na sporządzenie testamentu u notariusza

to tak może ukształtować jego treść, by zapisobiorca automatycznie stał się właścicielem tego co mu przypada w spadku. Dzięki temu nowy właściciel będzie mógł uniknąć długiej i często niepotrzebnej procedury odbierania od spadkobierców tego co mu się należy. Co więcej przedmiotem takiego zapisu mogą być nie tylko ruchomości, czy nieruchomości ale i zbywalne prawa majątkowe oraz gospodarstwa rolne co jest szczególnie ważne z punktu widzenia mieszkańców wsi.

Wydaje się więc, że wchodzące niedługo w życie zmiany w prawie spadkowym należy przyjąć z zadowoleniem. Jak to określił znany cywilista prof. Pazdan zachęcają one Polaków do pomnażania swojego majątku i pozwalają skuteczniej chronić wolę osób sporządzających testament. Należy jednak zauważyć, że jest to instytucja nowa i dlatego jeszcze nie wiemy jak dokładnie będzie funkcjonowała w praktyce. Z tego powodu osobom, które chciałyby ją wprowadzić do swojego testamentu zaleca się skorzystanie z fachowej porady prawnej, takiej jaką oferuje projekt „Mam prawo” realizowany przez Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych. Z przykrością można również stwierdzić, iż prawo spadkowe wciąż pozostaje jedną z bardziej skomplikowanych dziedzin prawa. Zapewne jeszcze nie raz przyjdzie nam się głowić jak skutecznie sporządzić testament lub podzielić spadek. ■

Paweł Stafanek - magister prawa, prawnik Kancelarii Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej. Autor artykułów dla Fundacji Instytut na Rzecz Państwa Prawa

Kradzież pojazdu a złe zabezpieczenie kluczyków

Katarzyna Smarz

Ostatnio coraz liczniejsze są przypadki kradzieży pojazdów, poprzedzone wcześniej kradzieżą kluczyków z domu, kieszeni, torby czy odzieży pozostawionej na wieszaku w miejscu publicznym. Podobnie rzecz ma się z kradziejami w związku z pozostawieniem kluczy w stacyjce, np. w razie konieczności uruchomienia samochodu w celu ogrzania i odśnieżenia przed jazdą czy otwierania bramy przy włączonym już silniku. Ubezpieczyciele odmawiają zwykle wypłaty odszkodowania z tytułu ubezpieczenia AC, powołując się na brak należytej staranności w tym zakresie, jednak czy zawsze mają rację?

Zakład ubezpieczeń powinien zawsze wziąć pod uwagę indywidualne aspekty każdej sprawy i ocenić, czy kluczyki były we właściwy sposób zabezpieczone przed kradzieżą oraz ewentualnie udowodnić poszkodowanemu rażące niedbalstwo w spełnieniu przez niego obowiązku należytego zabezpieczenia. Potwierdził to Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 17.12.2002r. (I ACa 272/02), stojąc na stanowisku, iż ubezpieczonemu w ramach polisy auto-casco, któremu skradziono pojazd także w przypadku pozostawienia kluczyków w kurtce znajdującej się w ogólnodostępnej poczekalni u fryzjera, należy się odszkodowanie. Zdaniem Sądu nie można uznać, iż skoro kradzież nastąpiła, to staranność była nienależyta.

Okoliczności, w których dochodzi do straty klucza mogą być jednak bardzo różnorodne, od całkiem nie zawinionych, przez zawinione nieznacznie do zawinionych w sposób rażący. Tak też uznał Sąd Okręgowy w Lublinie w wyroku z 28.10.2003r. (IC 484/03), który

pomniejszył odszkodowanie, uznając przyczynienie się do kradzieży poprzez niewłaściwe zabezpieczenie kluczyków, a co za tym idzie brak zwykłej staranności w przewidywaniu skutków swojego działania.

Zgodnie z poglądami specjalistów, przy ocenie należytej staranności należy zawsze kierować się doświadczeniem, stanem wiedzy i techniki, konfrontując je ze starannością i zapobiegliwością przyjętą w stosunkach

danego rodzaju.

O każdej utracie kluczyków należy niezwłocznie powiadomić zarówno ubezpieczyciela, jak i policję, a także odpowiednio zabezpieczyć pojazd przez wymianę zamków czy pozostawienie go na parkingu strzeżonym. W każdym przypadku odmowy wypłaty odszkodowania warto, a wręcz należy się odwoływać. ■

Sąd sądem, a sprawiedliwość musi być po naszej stronie

Piotr Kaniowski

Tytułowy cytat pochodzący z ponadczasowej komedii obyczajowej Sylwestra Chęcińskiego „Samy swoi” niestety niewiele stracił na swojej aktualności w polskim społeczeństwie. Znane stwierdzenie matki Pawłaka doskonale obrazuje sposób myślenia przeciętnego obywatela w kontakcie z przepisami prawa regulującymi codzienną rzeczywistość człowieka. Kieruje się on w nim wyłącznie poczuciem sprawiedliwości w oderwaniu od zainteresowania prawem i jego poszanowania. Dlatego wiele orzeczeń polskich niezawisłych sądów, które muszą być wydawane niezgodnie z poczuciem sprawiedliwości i społecznymi oczekiwaniami, ale zgodnie z prawem, wzbudzają wśród obywateli tak wiele kontrowersji.

Czasami duża rozbieżność pomiędzy pożądaną przez społeczeństwo sprawiedliwością w danej sprawie natury prawnej a literą prawa i wydawanych na jej podstawie rozstrzygnięć wynika głównie z braku świadomości obywatela o swoich prawach i obowiązkach, nieznajomości i w efekcie nieprzestrzegania przez niego procedur postępowania przed sądami czy organami administracji publicznej. Ignorowanie przez obywatela prawa, świadome bądź nie, przede wszystkim mści się na nim samym. Sprawia, że nie wykorzystuje on instrumentów ochrony prawnej w celu rozwiązywania swoich problemów prawnych, które mają przecież na każdym kroku wpływ na jego sytuację życiową i byt rodziny. A przecież żyjemy w państwie prawa i prawem powinniśmy się żywo interesować, aby stawać się równorzędnym podmiotem rynku prawnego, partnerem dla wymiaru sprawiedliwości, partnerem dla organów władzy, wyedukowanym w zakresie prawa konsumenta.

Doceniajmy przy tym wartości systemu prawnego jakie niesie on dla społeczeństwa. Pamiętajmy, że pewien dyktator, który zapisał się najbardziej niechlubnie na kartach historii XX-wieku, wyznawał zasadę, ogłoszoną niegdyś przez niego na zjeździe prawników: „Mnie nie interesuje prawo, mnie interesuje sprawiedliwość”. Oczywiście, do niczego dobrego taki brak poszanowania dla prawa nie doprowadził. Stąd też, mając powyższe na uwadze, powinniśmy stale dbać o wzrost poziomu kultury prawnej naszego społeczeństwa i wzrost jego świadomości prawnej. Wszyscy. Niestety różne badania wskazują, że większość Polaków nie jest w stanie odróżnić prawa cywilnego od prawa karnego, radcy prawnego od adwokata, nie wie co to jest pozew, nie wie też, że postępowanie przed sądami polskimi jest dwuinstancyjne. Brak rzetelnej wiedzy w tym zakresie powoduje brak zaufania do wymiaru sprawiedliwości na wielką skalę. Dokładnie taki, jaki został wyrażony w zdaniu matki Pawłaka i jej geście wręczania granatu, przed wyjazdem jej syna do sądu procedowania w sporze z odwiecznym wrogiem – sąsiadem Kargulem o własność nad nieszczęsnym kotem. Co więcej, panuje powszechne przekonanie, że dostęp do poradnictwa prawnego oraz prawo do sądu przysługuje tylko zamożnym osobom.

Z takim wykluczeniem prawnym obywateli – mieszkańców powiatu biłgorajskiego chcemy walczyć w uruchomionym 30 maja br. Punkcie Bezpłatnego Poradnictwa Prawnego i Obywatelskiego w Biłgoraju, w ramach projektu „Mam Prawo”, realizowanego przez Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych w Lublinie, a współfinansowanego przez Unię

Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Chcemy odmitologizować pogląd o dostępie do poradnictwa prawnego w społeczeństwie tylko dla wybranych i tylko dla tych dobrze sytuowanych. Chcemy swoją pracą przez najbliższe lata przyczynić się do nabrania zaufania do wymiaru sprawiedliwości przez osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, wspólnie mierząc się z ich problemami takimi choćby jak agresja domowa, sprawy alimentacyjne. Chcemy dla nich uczynić wymiar sprawiedliwości bardziej dostępnym, tak by „sąd nie był tylko sądem – organem istniejącym dla siebie samego” ale by obywatel stał się jego partnerem i by obywatele mogli skutecznie zaznajamiać się ze swoimi prawami i następnie ich dochodzić.

Zapewniamy doradztwo z zakresu prawa cywilnego, karnego, pracy, administracyjnego, ubezpieczeniowego i doradztwo obywatelskie w oparciu o zasadę bezpłatności, rzetelności, poufności. Będziemy informować o przysługujących uprawnieniach oraz możliwościach uzyskania wsparcia. Serdecznie zapraszamy na nieodpłatne porady wszystkich tych, którzy nie mają kompletnie głowy do dokumentów, sprawozdań i terminów. W sprawach zawiłych i tego wymagających ze względu na rodzaj sprawy, będzie można skorzystać z porady prawnika specjalisty: radcy prawnego lub adwokata. Będziemy świadczyć nieodpłatnie pomoc prawną osobie przez bezpośredni kontakt, telefonicznie, mailowo (forma „e-porady” – współpraca z kancelarią prawną) w oparciu o obowiązujące przepisy. ■

SERDECZNIE ZAPRASZAMY!

Diagnoza potrzeb

W ramach projektu „Mam Prawo” przeprowadzono diagnozę stanu poradnictwa prawnego i obywatelskiego na obszarze objętym wsparciem projektu tj. na terenie 8 powiatów woj. lubelskiego: biłgorajskiego, krasnostawskiego, kraśnickiego, opolskiego, puławskiego, świdnickiego, janowskiego i ryckiego.

Głównym celem badania było wyeksponowanie potrzeb mieszkańców powiatów objętych wsparciem w zakresie bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego. Zebrane dane będą stanowiły punkt wyjścia dla włączenia kwestii poradnictwa prawnego i obywatelskiego do lokalnych i gminnych strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Na potrzeby diagnozy stworzono ankiety dla trzech typów respondentów. Na grupę badawczą składali się losowo wybrani przedstawiciele mieszkańców, organizacji pozarządowych i samorządów.

Badanie miało charakter jakościowy. Zostało przeprowadzone w dniach 16 – 26 sierpnia 2011 r. metodą CATI (wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo) oraz na podstawie analizy danych zastanych udostępnionych przez organizatora projektu „Mam Prawo”. Wyniki monitoringu projektu, przeprowadzonego przez Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych pochodzą za okres od 23.05 do 31.08. 2011 r.

Diagnozowano zapotrzebowanie na poradnictwo prawne i obywatelskie oraz stopień dostępu do porad prawnych i obywatelskich, w tym darmowych. Podjęto również próbę zweryfikowania problemów życiowych z jakimi najczęściej borykają się mieszkańcy wybranego obszaru.

Dużo uwagi poświęcono także tematyce rzeczywistych barier w dostępie do poradnictwa prawnego i obywatelskiego oraz tych widzianych oczami badanych.

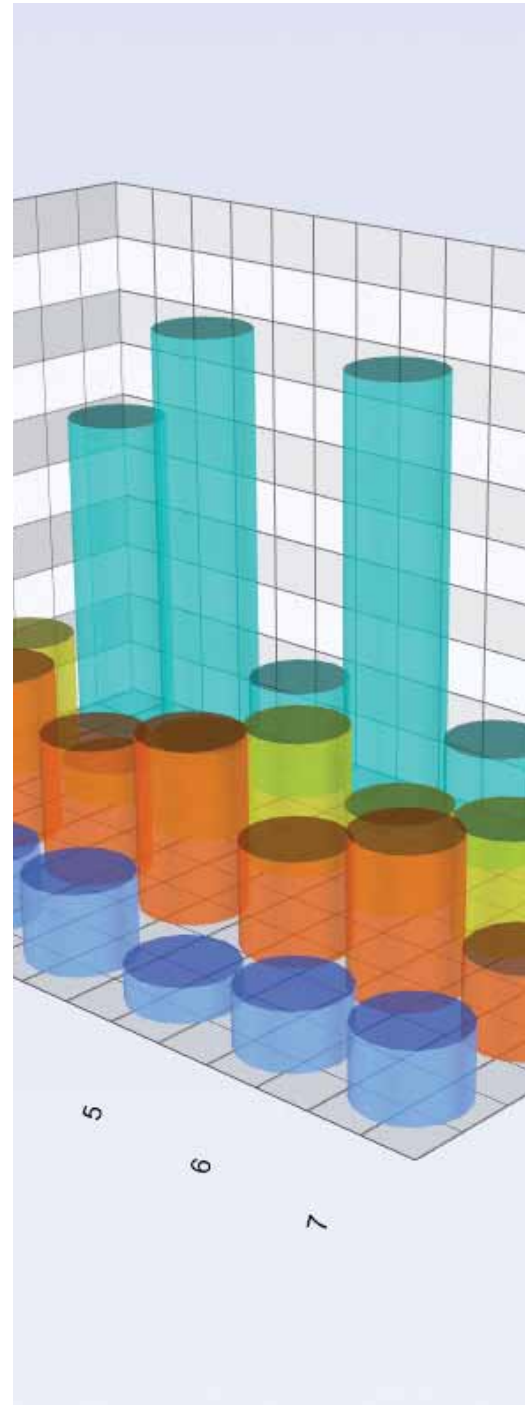
Ważnym zagadnieniem poruszonym w badaniu był poziom zaufania i postawy respondentów względem bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego.

Zadając szereg pytań dowiedziano się w jaki sposób mieszkańcy wyobrażają sobie system bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego w ich miejscowości.

Podczas analizy wyników korzystano z programu do statystycznej obróbki danych ilościowych. W diagnozie przygotowano zestawienie wyników dla trzech grup respondentów, ujęto także w formie graficznej wyniki w podziale na wybrane obszary tematyczne. Wyniki prezentowane są w formie rozkładów odpowiedzi (frekwencji) oraz średnich.

Diagnoza poradnictwa prawnego i obywatelskiego została stworzona w ramach projektu „Mam Prawo” finansowanego w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego z Poddziałania 5.4.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Diagnoza poradnictwa prawnego i obywatelskiego dostępna jest na stronie projektu „Mam Prawo”
www.mamprawo.eu

PROJEKTY REALIZOWANE OBECNIE PRZEZ SIS:

Województwo lubelskie:

AWANS - program aktywizacji zawodowej

szkolenia i staże:

- PILOT WYCIECZEK
- PRACOWNIK BRANŻY HOTELARSKO-TURYSTYCZNEJ Z FOTOGRAFIĄ I GRAFIKĄ PREZENTACYJNĄ
- BARMAN/KELNER/RECEPCJONISTA Z BRANŻOWYM J. ANGIELSKIM
- PRACOWNIK OCHRONY OSÓB I MIENIA Z LICENCJĄ I-GO STOPNIA

dla osób pozostających bez zatrudnienia z terenów wiejskich powiatów opolskiego i kraśnickiego (województwo lubelskie) zakończony

3-MIESIĘCZNYM PŁATNYM STAŻEM ZAWODOWYM

Pozostałe województwa:

LICENCJA NA PRACĘ

szkolenie z zakresu:

- PRACOWNIK OCHRONY
- SPAWACZ EUROPEJSKI
- OPERATOR WÓZKÓW JEZDNIOWYCH Z OBSŁUGĄ MAGAZYNU
- FRYZJERSTWO Z KOSMETOLOGIĄ I WIZAŻEM

dla rolników i ich domowników, ubezpieczonych w KRUS zamieszkujących w gminach wiejskich, miejsko-wiejskich i miastach do 25 tys. mieszkańców województwa mazowieckiego.

W ramach projektu uczestnicy otrzymają pomoc w zakresie wyboru nowego zawodu oraz zostaną przeszkoleni w jednej z czterech profesji.

Ukończenie szkolenia pozwoli na zdobycie nowych kwalifikacji zawodowych.

DOBRE KWALIFIKACJE

szkolenie z zakresu:

- KADRY I PŁACE
- FINANSE I KSIĘGOWOŚĆ

dla osób pracujących, zatrudnionych na terenie województwa mazowieckiego, o co najwyżej średnim wykształceniu.

DROGOWSKAZ DO ZATRUDNIENIA

szkolenia z zakresu:

- PRAWO JAZDY KATEGORII C
- PRAWO JAZDY KATEGORII E

z kwalifikacją wstępną na przewóz rzeczy. Dla rolników i ich domowników, ubezpieczonych w KRUS, posiadających co najwyżej średnie wykształcenie, zamieszkających na terenie województwa pomorskiego.

STOWARZYSZENIE INICJATYW SAMORZĄDOWYCH
więcej informacji na naszej stronie internetowej

www.sis-dotacje.pl

Studia podyplomowe IT/ICT
dla pracowników przedsiębiorstw z województwa lubelskiego

2 semestry na kierunkach:

- SYSTEMY INFORMATYCZNE I TECHNOLOGIE MOBILNE
- TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNE I MULTIMEDIA

Studia kończą się uzyskaniem dyplomu Politechniki Lubelskiej

80% DOFINANSOWANIA Z UNII EUROPEJSKIEJ

podyplomoweIT@sis-dotacje.pl tel: 81/ 53 43 203

www.sis-dotacje.pl/podyplomoweIT

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Człowiek - najlepsza inwestycja
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
W ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

STOWARZYSZENIE INICJATYW SAMORZĄDOWYCH

BEZPŁATNE SZKOLENIE

Nowoczesne kadry budowy Szerokopasmowej Sieci Polski Wschodniej

W RAMACH PROJEKTU OFERUJEMY:

- MIEDZYNARODOWY CERTYFIKAT INSTALATORA SIECI ŚWIATŁOWODOWYCH - FIBER OPTICS ASSOCIATION
- ZAJĘCIA W SYSTEMIE WEEKENDOWYM
- KOMFORTOWE WARUNKI - hotel i wyżywienie
- WYKWALIFIKOWANĄ KADRĘ TRENERSKĄ
- UPRAWNIENIA SEP

informacje:
Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych
ul. Narutowicza 56A, 20-016 Lublin

tel./ fax: 81 / 53 43 203
info@sis-dotacje.pl

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Człowiek - najlepsza inwestycja
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
W ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

STOWARZYSZENIE INICJATYW SAMORZĄDOWYCH

Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych to jeden z liderów

w realizacji projektów szkoleniowych, doradczych, edukacyjnych i promocyjnych. Od roku 1995 aktywnie działa na rzecz rozwoju polskich samorządów, firm, instytucji i osób fizycznych. SIS realizuje projekty o zasięgu regionalnym, krajowym oraz międzynarodowym.

Działania SIS zorganizowane są w 5-ciu głównych działach:

- **Kapitał Ludzki**
- **Samorząd lokalny**
- **Obszary wiejskie i rolnictwo – w ramach tego działu funkcjonuje „Instytut Doradztwa Rolniczego -IDR”**
- **Obsługa przedsiębiorców**
- **Współpraca transgraniczna i międzynarodowa**

Ważniejsze osiągnięcia SIS:

30 zrealizowanych projektów w ramach m.in. takich programów jak: ZPORR, POKL, POPT, Polska Pomoc Zagraniczna

Obecnie realizujemy 11 projektów a wśród nich projekty szkoleniowe, doradcze, z zakresu poradnictwa prawnego, studia podyplomowe, a także projekt podnoszący sprawność instytucjonalną JST

- **Ponad 3000 przeszkolonych osób w kraju i zagranicy**
- **Projekty realizowane w całym kraju: Warszawie, Łodzi, Lublinie, Wałbrzychu, Szczecinie, Gdańsku, Poznaniu**
- **Projekty realizowane na zlecenie m.in. takich instytucji jak: MSWiA, MRR, MPiPS, MSZ**
- **Własne publikacje, projekty filmowe i wiele innych.**

SIS jest inicjatorem licznych projektów ukierunkowanych na rozwój integracji europejskiej i współpracy transgranicznej. Szczególną uwagę przykładamy do rozwoju współpracy z naszym wschodnim sąsiadem – Ukrainą.

Stowarzyszenie podpisało porozumienia partnerskie z wieloma miastami i obwodami na Ukrainie. m.in. z obwodem Lwowskim, Wołyńskim, Iwanofrankowskim, Odeskim i Ługańskim. Efetem tego partnerstwa są wspólnie opracowywane projekty szkoleniowo-doradcze, które zostaną złożone w ramach programu Polska-Białoruś-Ukraina.

Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych

wspiera rozwój instytucjonalny samorządów w Polsce i innych krajach Europy Środkowowschodniej. Prowadzimy na ich rzecz m.in. szkolenia specjalistyczne, doszkalające i podnoszące poziom kompetencji urzędników, wdrażamy systemy zarządzania jakością ISO, pomagamy budować punkty obsługi klienta i wdrażać systemy informatyczne usprawniające obsługę mieszkańców.

STOWARZYSZENIE INICJATYW SAMORZĄDOWYCH

BEZPŁATNE SZKOLENIA DLA NAUCZYCIELI

W RAMACH PROJEKTU ADN
Akademia Dobrego Nauczyciela

Projekt skierowany do nauczycieli zatrudnionych w szkołach podstawowych i gimnazjach, uczących na obszarach wiejskich województwa lubelskiego

80 godzinny kurs doszkalający obejmuje:

blok I

TECHNOLOGIE MULTIMEDIALNE W PRACY NAUCZYCIELA

blok II

PRACA Z UCZNIEM O INDYWIDUALNYCH POTRZEBACH EDUKACYJNYCH

blok III

WARSZTATY Z METOD I TECHNIK WSPOMAGAJĄCYCH PROCES UCZENIA SIĘ

ZAPISY I INFORMACJE:

ul. Narutowicza 56 A
20-016 Lublin

TEL: 81 / 53 43 203

SZKOLENIA@SIS-DOTACJE.PL

SZCZEGÓLNIE ZAPRASZAMY MĘŻCZYZN

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Człowiek - najlepsza inwestycja
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
W ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

POTRZEBUJESZ POMOCY PRAWNEJ ?

- Biłgoraj
- Krasnystaw
- Kraśnik

BEZPŁATNIE

- Opole Lubelskie
- Puławy
- Świdnik

ZGŁOŚ SIĘ DO JEDNEGO Z NASZYCH BIUR

STOWARZYSZENIE INICJATYW SAMORZĄDOWYCH

ul. Narutowicza 56a, 20-016 Lublin

tel./ fax: 81 53 43 203,

www.mamprawo.eu

e-mail: info@sis-dotacje.pl

www.sis-dotacje.pl